

A. Olszewski

Przegląd piśmiennictwa polskiego z zakresu historii sztuki za okres od 1951 do 1954 r.

Ochrona Zabytków 10/2 (37), 146-149

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ganych zbiorów bibliotecznych⁴. W jego sąsiedztwie znajduje się osobny budynek teatru, o plaskiej, późnoklasykystycznej fasadzie, wzniesiony w 1846 r.⁵ Amatorskie przedstawienia teatralne odbywały się tu do r. 1892⁶. Pałac został gruntownie przebudowany i poszerzony w latach 1905—ok. 1912⁷ przez Teodora Talowskiego⁸, na skutek czego zatracił swc pierwotne cechy stylowe. Zdeastawony został w czasie pierwszej wojny światowej⁹, zaś w czasie drugiej wojny spłonął razem z budynkiem teatru. Pałac odbudowany po wojnie z wyjątkiem skrzydła północnego. Teatr znajduje się obecnie w stanie daleko posuniętej ruiny.

Pałac murywany jest z cegły oraz dzikiego kamienia i ciosu, tynkowany, o elewacjach częściowo pokrytych okładziną kamienną. Jest on po większej części podpiwniczony; część sklepień piwnicznych jest zapadnięta z powodu osłabienia fundamentów oraz zarysowania murów piwnic.

Plan pierwotnego pałacu sprzed przebudowy Talowskiego posiadał według wszelkiego prawdopodobieństwa kształt prostokątny. Jak sądzić należy elewacja składała się z dwóch bocznych części parterowych czterosioowych oraz z części środkowej między nimi, być może piętrowej, niewykluczone że z portykiem (portyk obecny pochodzi z w. XX, gdyż brak go na zdjęciu z końca XIX w.)¹⁰. Tego rodzaju kształt pierwotnego pałacu sugerują znajdujące się pod nim piwnice oraz nieregularny, lecz symetryczny rytm okien parterowych w obu częściach po bokach części portykowej. Talowski dodał do niego dwupiętrową nadbudówkę, przylegającą do pałacu od południa, podwyższył część portykową o drugie piętro oraz parterowe skrzydło południowe o pierwsze piętro. Dwutraktowy układ wnętrza nie posiada obecnie cech zabytkowych. Wyjatek stanowi barokowy marmurowy portal, znajdujący się w przedsiomku na osi portyku, uszaty, zwieńczony gzymsiem wspartym na dwóch członach prostokątnych ozdobionych tryglifami. Portal ten wykazuje daleko idące zbieżności stylistyczne z nie którymi portalami pałacu w Podhorcach, pochodzącymi z czasów przebudowy hetmana w. k. Sta. nislawa Koniecpolskiego z lat 1635—40¹¹. W przy-

bliżeniu w tym samym czasie powstać więc musiał również portal horyniecki, co jednocześnie stanowi w obecnym stanie badań najwcześniejszy możliwy do uchwycenia termin powstania pałacu¹². Dokładniejsze ustalenie ewentualnych faz i chronologii przebudowy pałacu w Horyńcu możliwe będzie dopiero po przeprowadzeniu dokładnych pomiarów architektonicznych i badań wiatku murów, przysłoniętego obecnie tynkiem i okładziną kamienną.

W obecnym stanie rzeczy konieczne jest zabezpieczenie i odbudowanie północnego skrzydła pałacu, które wypalone, grozi zupełnym zrujnowaniem, bądź też może zostać rozebrane. Należałoby też rozważyć sprawę słabych fundamentów, widocznie przecięzionych i nieobliczonych na to, by dźwigać oprócz pierwotnych parterów i pięterka w części portykowej również dodatkowe nadbudówki Talowskiego. Ponadto zabytkowy budynek teatru wymaga również zabezpieczenia (wzniesienie dachu, wzmocnienie murów).

E. Chojecka

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA POLSKIEGO Z ZAKRESU HISTORII SZTUKI ZA OKRES OD 1951 DO 1954 R.

Tadeusz MAŃKOWSKI, Organizacja produkcji w t k a c t w i e artystycznym dawnej Rzeczypospolitej, „KHKM” II, nr 3, 1954, str. 470—483, il. 4. — W epoce renesansu przybywają do Polski tkacze włoscy i flamandzcy. Ośrodkiem polskiego kobierstwa było Mazowsze. Od 4 ćwierci XVI stulecia mnożyły się fakty przesiedlania się z własnej inicjatywy tkacze ze wschodu. Przemysł złoto- i srebrgłówniczy rozwinął się w miastach południowo-wschodnich województw. Tamże rzemieślnicy żydowscy uprawiali namiotnictwo. W wieku XVIII nadal sprowadzano fachowców z zachodu, ze wschodu przybywali Ormianie. Tkacze wschodniego pochodzenia byli inicjatorami persjarstwa w Polsce.

Tadeusz MAŃKOWSKI, Polskie t k a n i n y i h a f t y XVI—XVIII wieku. (Studia z dziejów polskiego rzemiosła artystycznego, tom drugi). Wrocław 1954, str. XII, 164, 2 nlb., il. 140, tabl. XVI, ryciny w tekście. Państwowy Instytut Sztuki. — Pierwsze w naukowej literaturze polskiej tak szeroko ujęte przedstawienie dziejów sztuk tekstylnych w okresie trzech stuleci. Autor omawia zabytki oraz zagadnienia pracowni, w których je wytwarzano. Wskazuje na związki ze sztuką Europy zachodniej oraz oddziaływanie Wschodu, a także polskie odrębności.

Juliusz ZIOMECKI, Techniki t k a c t w a artystycznego. Wrocław 1952, str. 37, 1 nlb., il. 10 Muzeum Śląskie we Wrocławiu. — Oprócz wiado-

Piękne”, I, 1924—25, s. 160, 161, 163, — reprodukcja Sali Karmazynowej, Zbrojowni i Pokoju chińskiego.

¹² Datowanie takie można przyjąć oczywiście tylko w wypadku, jeśli portal nie jest przeniesiony z innego miejsca. Ponadto niewyjaśnioną jest funkcja uskoku ściany działowej między traktami z wtopioną kolumną na I piętrze skrzydła pd. Być może jest to pozostałość wnętrza na poddaszu pierwotnego pałacu.

⁴ A. Kaweck a - Grycz o w a, K. P i e k a r s k i, Katalog biblioteki horynieckiej XX Ponińskich, cz. I, Warszawa 1936, s. IX.

⁵ Tamże, s. IX. — Na podstawie fotografii z końca XIX w. udostępnionej przez p. T. Woyczyńską okazuje się, że detale podziałów architektonicznych, formowane w tynku na fasadzie teatru (głównie pilastrów, gzymsy nadokienne, ślepe okrągłe okienka) są obecnie nieco inne niż wówczas, najwidoczniej zostały przerebione w XX w.

⁶ Tamże s. IX;

⁷ Przybliżona data ukończenia prac udzielona została uprzejmie przez p. Brandysową.

⁸ Projekt przebudowy pałacu, w realizacji nieco zmieniony, datowany 1905, reprodukcja „Czasopismo Techniczne”, XXVIII, Lwów 1910, nr 17, tabl. XVII.

⁹ T. S z y d ł o w s k i, Ruiny Polski, Kraków 1919, s. 173; E. C h w a ł e w i k, Zbiory Polskie, Warszawa—Kraków 1926, I, s. 124; A. K a w e c k a - G r y c z o w a, K. P i e k a r s k i, op. cit., s. IX—X;

¹⁰ Zdjęcie to znajduje się w posiadaniu p. T. Woyczyńskiej.

¹¹ A. S z y s z k o - B o h u s z, Podhorce. „Sztuki

mości technicznych broszura zawiera nieco informacji z dziejów tkactwa artystycznego. — *Rec.: Tadeusz Mańkowski*, „KHKM” II, nr 1/2, 1954, str. 269—270.

Stanisław LORENTZ, Trésors culturels de la Pologne. Varsovie 1954, str. 13, nłb., il. nłb. Editions „Sztuka”. — O zabytkach polskich, wywiezionych do Kanady.

Maria GUTKOWSKA-RYCHLEWSKA, Zabytkowy ubiór renesansowy w XVI. „Rozp. i Spraw.” rok 1952, wyd. 1954, str. 112—124, il. 67—73. — O atlasowym ubiorze męskim o charakterze mody francuskiej z 2 połowy XVI wieku w Muzeum Narodowym w Krakowie.

Stanisława MROZIŃSKA, Z wystawy ubiorów dawnych. „Przegl. Art.” 1953, nr 4, str. 60—62. — Kilka uwag o wystawie w Muzeum Przemysłu Artystycznego w Krakowie.

Marta BURBIANKA, Dwaj introligatorzy wrocławscy z pierwszej połowy XVI wieku. „Przegl. Zach.” VII, r. 1951, t. III (nr 9—12), str. 564—579. — W oparciu o zbadane oprawy autorka stwierdza, iż we Wrocławiu w I połowie XVI stulecia istniały dwie pracownie introligatorskie o produkcji wykazującej wysoki stopień techniki zdobniczej.

Dzieje zegara. Poznań 1953, str. 46, il. nłb., Muzeum Narodowe w Poznaniu. — Praca zbiorowa. Ostatni rozdział pt.: „Zegar — dziełem sztuki”, opracowany przez Joannę Eckhardt, przynosi krótki rys dziejów artystycznego zdobnictwa zegarów.

Zabytkowe powozy w Łańcucie i Kórniku. A. Powozy w Łańcucie, Teresa WĄSOWICZÓWNA. B. Powozy w Kórniku, Stanisława JASIŃSKA. „KHKM” II, nr 4, 1954, str. 804—809, il. 1—12. — Katalog powozów zabytkowych.

Ogrodnictwo

Gerard CIOŁEK, Ogrody polskie. I. Przemiany treści i formy. 1954, str. 312, 4 nłb., il. 443, „Budownictwo i Architektura”. — Dzieje ogrodów w Polsce od średniowiecza do w. XX.

Gerard CIOŁEK, Gärten in Polen. I Teil, Inhalts- und Gestaltsentwicklung, Warszawa 1954, Verlag „Budownictwo i Architektura” (tłumaczenie poprzedn. poz.).

Gerard CIOŁEK, Polskie ogrody renesansowe XVI wieku. „BHS” XV, nr 3/4, 1953, str. 56—67, il. 20. — Artykuł obejmuje następujące części: Poczucie piękna krajobrazu, Raj ziemskich rozkoszy, Teoria i praktyka kompozycji ogrodowej, Ogród kwaterowy, Ogrody tarasowe, Ogrody zamkowe, Zwierzyńce, Tendencje realistyczne.

Gerard CIOŁEK, Ogrody Lublina w XIX wieku. „OZ” VII, nr 4, 1954, str. 263—270, il. 256—263. — Autor informuje o starszych ogrodach lubelskich, by z kolei przejść do szerszego omówienia stulecia XIX.

Wanda TOMICKA, Ogrody Kazimierza Poniatowskiego w Warszawie. „OZ” VI, nr 4, 1953, str. 228—239, il. 277—291. — Omówienie trzech

warszawskich ogrodów Kazimierza Poniatowskiego, starszego brata króla Stanisława Augusta: na Solcu, na „Księżcem” i na „Górze”. Podstawą zasadniczą do rekonstrukcji ich obrazu był zespół projektów z okresu ich realizowania w większości sygnowanych przez S. B. Zuga i opisy konfrontowane z widokami oraz z planami miasta.

St. MAŁACHOWSKI, Na marginesie artykułu „Ogrody Kazimierza Poniatowskiego w Warszawie”. „OZ”, VII, nr 2, 1954, str. 139—140, il. 1. — Uzupełnienia do pow. artykułu.

Historia sztuki ludowej

Zofia CIEŚLA-REINFUSSOWA, Materiały do sztuki ludowej Mazowsza płockiego. „PSL” 1953, nr 1, str. 38—55, il. 37, tabl. I. — Między innymi informacje o budownictwie drewnianym.

Tadeusz SEWERYN, Kultura ludowa Odrodzenia. „PSL” VIII, nr 4, 1954, str. 195—208, il. 16. — Nieco uwag o sztuce epoki.

Janusz SZTETYŁŁO, rec. z pracy: N. N. Lebediewa i N. P. Miłonowa, Typy posieleni Riazanskiej oblasti. „Sowietskaja etnografia” z. 4, 1950, str. 107—133. „KHKM” II, nr 1/2, 1954, str. 229—232. — Omawiana praca jest próbą klasyfikacji osiedli wiejskich na obszarze ZSRR.

Andrzej ŻAKI, Pierwsze prace wykopaliskowe Państwowego Instytutu Sztuki, „PSL” VI, nr 1, 1952, str. 48—51. — Omówienie prac eksperymentalnych w zakresie badań etnograficznych systemem wykopaliskowym na cmentarzach Podhala w Dębnie i Szaflarach.

Witold KRASSOWSKI, Chałupa polska na przełomie XVI i XVII wieku. „PSL” 1953, nr 4—5, str. 281—302, il. 15. — „Zadaniem niniejszego artykułu jest dyskusyjne przedstawienie kilku zagadnień dotyczących zasadniczego składnika zabudowy wiejskiej, a mianowicie chałup — w okresie: końca XVI i początku XVII stulecia — ze szczególnym uwzględnieniem form i układów przestrzennych”.

Zofia CIEŚLA-REINFUSSOWA, Dom z wnęką w polskiej architekturze ludowej. „PSL” VI, nr 4—5, 1952, str. 263—269, il. 13, tabl. II. — O domach, w których „płaszczyzna ściany frontowej przerywana bywa wnęką pełniącą rolę krytego, niekiedy dekoracyjnie rozwiązanego przedsionka”.

T. U., rec. z pracy: Fr. Garscha, K. Hammel, W. Kimmig, G. Kraft, E. Schmidt, Eine Dorfanlage des frühen Mittelalters bei Merdingen. Landkreis Freiburg, „Bandische Fundberichte” t. 18, 1951 (1948—1950), str. 137—182. „KHKM” II, nr 3, 1954, str. 509. — Omawiane przez recenzenta dzieło jest wyczerpującym opracowaniem wyników prac wykopaliskowych w pobliżu wsi Merdingen. Stwierdzono ślady osiedla ziemnego, którego chronologię oznaczono na lata 1050—1150. Stwierdzono istnienie ziemianek oraz domów nadziemnych.

Wojciech KALINOWSKI, Czesław KRASSOWSKI i Jerzy A. MIŁOBĘDZKI, Z problematyki

budownictwa drewnianego epoki Odrodzenia. „BHS” XV, nr 3/4, 1953, str. 34—55, il. 31. — Artykuł obejmuje niektóre zagadnienia budownictwa drewnianego epoki, jak np. konstrukcję, stropy itd. — *Rec. Tadeusz Lalik*, „KHKM” II, nr 1/2, 1954, str. 261—262.

Tadeusz LALIK, Przegląd badań nad historią rozplanowania osad wiejskich w Polsce. Warszawa 1953, str. VI, 94, nlb. (maszynopis powielany), Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli, Instytut Urbanistyki i Architektury, Seria prac własnych, Zeszyt 11, Na prawach rękopisu. — Praca zawiera obszerną bibliografię. — *Rec.: A. G.*, „KHKM” I, nr 1—2, 1953, str. 226—227.

Wojciech KALINOWSKI, Drewniane podcienienia rynków południowej Lubelszczyzny, „OZ” V, nr 2, 1952, str. 111—116, il. 109—113. Autor stara się przedstawić stan zabudowy rynków na południowych terenach Lubelszczyzny w latach przed pierwszą wojną światową i obecnie.

Jerzy A. MIŁOBĘDZKI, Domy rzemieślnicze w miasteczkach południowej Lubelszczyzny. „OZ” V, nr 2, 1952, str. 117—122, il. 114—119. — O czterech starych domach drewnianych: w Biłgoraju, Frampolu (dwa) i Modliborzycach, służących dawniej jako mieszkanie i warsztat pracy rzemieślniczej.

Eugenia ROMANÓWNA, Budownictwo drewniane na Mazurach i Kurpiach. „Przegl. Zach.” VII, 1951, T. III (nr 9—12), str. 479—487, il. 7. — Przeprowadzenie porównań domów drewnianych kurpiowskich i mazurskich.

Roman REINFUSS, Sztuka ludowa Podlasia Zachodniego (Z badań IV Obozu Naukowego P.I.S. w Bachorzycach, pow. Sokółów). „PSL” VI, nr 4—5, 1952, str. 270—287, il. 23. — Artykuł zawiera m. in. informacje o budownictwie domów drewnianych na omawianym terenie.

Agnieszka DOBROWOLSKA, Ludowe budownictwo mieszkalne Pomorza Zachodniego. „OZ” V, nr 4, 1952, str. 229—239, il. 248—261. — Zagadnienia domu mieszkalnego na terenie Pomorza Zachodniego.

Krzysztof WOLSKI, Domy podcieniowe w Pruchniku. „OZ” VI, nr 4, 1953, str. 206—210, il. 255—259.

Józef BURSZTA, Budownictwo wiejskie w kluczu runowskim pod Nakłem w I połowie XVII wieku. „KHKM” II, nr 1/2, 1954, str. 104—139, il. 8. — Podstawą źródłową dla autora jest rkps Biblioteki Kórnickiej PAN: „Regestra Roku Pańskiego 1636 d. 5 May Rządzenia Rzemieśników do wszelakich Budynków...” Z zakresu budownictwa notatki przynoszą dane do konstrukcji ścian i dachu, jego pokrycia oraz wymiary pomieszczeń. Chałupa składała się z podcienia, sieni, z której był wejście do izby, z tej znów do komory. Stosowano system budownictwa szkieletowego i sumikowo-łątkowego bądź w szachulec. W dachu na chałupach występował typ krokwiowy, na stodołach i chlewach miał konstrukcję na soche.

Franciszek KOTULA, Słupowe chałupy w Rzeszowskiem. „OZ” VI, nr 4, 1953, str. 211—217, il. 260—270.

J. BARTYŚ, Materiały do budownictwa drewnianego i do struktury społeczno-zawodowej ludności żydowskiej w Strykowie w XVIII wieku. „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” Warszawa 1954, nr 11—12, str. 89—96. — Autor publikuje wizję dóbr strykowskiach z roku 1784. Dom żydowski, drewniany, składał się z izby i jednej lub dwóch komór (czasem komora i izdebka), przedzielonych sienią. W szeregu domów występuje kramnica — izba przeznaczona do sprzedaży towarów. W Strykowie znajdowała się też drewniana bóżnica.

Michał PEKALSKI, Dom w Urzędowie. „OZ” VII, zes. 1, 1954, str. 47—53, il. 46—51.

Mieczysław GLADYSZ, Z twórczości plastycznej górników śląskich. „PSL” VI, nr 3, 1952, str. 147—154, il. 14. — Krótkie uwagi o działalności górników śląskich w dziedzinie plastyki (np. zdobnictwo przedmiotów codziennego użytku).

Tadeusz SEWERYN, Józef Markowski, górnik wielicki. „PSL” VI, nr 3, 1952, str. 155—162, il. 6+1 nlb. O górniku-rzeźbiarzu w kopalni soli w Wieliczce (ur. 1860, zm. 1920).

Michał WALICKI, Ludowy refleks sztuki Calloata. „PSL” VIII, nr 3, 1954, str. 178—188, il. 13. — Przedmiotem rozważań autora: „jest obraz „Św. Rodzina” w kościele XX. Filipinów w Studziannie (pow. opoczyński), charakterystyczny z uwagi na swój dość osobliwy rodzaj ikonograficzny, jak również z racji oddziaływania na szereg dzieł malarstwa oraz ludowej grafiki”.

Piotr GRENIUK, rec. z pracy: Roman Reinfuss, Polskie druki ludowe na płótnie. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1953, s. 260, 15 tablic, mapa. „PSL” 1954, nr 2, str. 121—123, il. 5.

Tadeusz SEWERYN, Ludowa grafika staropolska. „PSL” 1953, nr 4—5, str. 201—244, il. 90. — Autor zajmuje się grafiką polską XVI i XVII wieku. — *Rec: Ksawery Piwocki*, „BHS” XVI, nr 1, 1954, str. 190—192.

Maria PRZEZDZIECKA, Ceramika pomorska. „PSL” VIII, nr 4, 1954, str. 214—232, il. 30.

Tadeusz ŻUROWSKI, Fajki gliniane. „OZ” IV, nr 1—2, 1951, str. 39—57, il. 33—45. — Opisane fajki pochodzą z badań archeologicznych prowadzonych przez autora w latach 1948—49 w Warszawie podczas budowy trasy Wschód-Zachód (al. gen. K. Świerczewskiego).

Juliusz KOSTYSZ, Jan Oksitowicz garncarz krakowski i jego dzieło. „PSL” VI, nr 6, 1952, str. 317—334, il. 32. — Autor publikuje piec z kafli malowanych garncarza z XIX w., znajdujący się w okresie międzywojennym w kamienicy Tarnowskich przy ul. Ślawkowskiej 13 w Krakowie.

Józef GRABOWSKI, Ludowa galeria obrazów. „Problemy” VII, 1951, str. 615—622, il. nlb. — O piecu z pałacu Tarnowskich w Dzikowie koło Tarnobrzegu, posiadającym kafle z dekoracją malarzką: są to sceny religijne, kwiaty, ptaki i zwier-

rzęta oraz inne wyobrażenia. Piec pochodzi z 2 połowy XIX wieku z pracowni Oksitowicza.

Leszek DZIĘGIEL, Malowane kafle z Rybnej. „PSL” 1954, nr 2, str. 109—118, il. nlb. — O piecu z malowanymi kafkami w dawnym dworku Rostworskich w Rybnej zapewne z „kręgu twórczości garnarzy krakowskich z początku drugiej połowy XIX wieku”. Autorstwo kafli można przypisać Janowi Oksitowiczowi.

Franciszek KOTULA, Rzeszowska majolika ludowa. „PSL” VII, nr 4—5, 1953, str. 303—319, il. 31, tabl. II. — Autor zajmuje się zabytkami z epoki późnego gotyku i renesansu.

Franciszek KOTULA, Wilkom cech szewców w Łańcucie. „BHS” XIV, nr 3, 1952, str. 92—94, il. 4. — Publikacja nieznanego szklanego wilkomu pochodzenia polskiego z XVII w.

Franciszek KOTULA, Ze studiów nad zdobnictwem kowalskim w okolicach Rzeszowa („Raki”, czyli kratki). „PSL” VI, nr 2, 1952, str. 87—91, il. 6, tabl. I. — Przyczynek do dziejów przemysłu artystycznego na Rzeszowszczyźnie w XIX stuleciu.

Roman REINFUSS, Polskie ludowe kowalstwo artystyczne. „PSL” 1953, nr 6, str. 348—376, il. 21, tabl. IX. — Próba charakterystyki ludowej artystycznej twórczości kowalskiej oparta głównie na materiale współczesnym lub XIX-wiecznym, również informacje o kowalstwie w okresie wcześniejszym.

Roman REINFUSS, Elementy renesansowe w polskim meblarstwie ludowym. „PSL” 1953, nr 6, str. 327—334, il. 12. — Autor stwierdza, iż pisząc niniejszy szkic poświęcony zagadnieniu wpływu Odrodzenia na rozwój mebli ludowych opierał się „głównie na materiale, który występuje dziś jeszcze w izbach chłopskich lub też występował w nich w wieku ubiegłym”.

Andrzej ABRAMOWICZ, Sztuka rybaków w rzemieślniczym gdańskim XI—XIII w. „PSL” VIII, nr 6, 1954, str. 323—353, tabl. XXIII. — O dekoracji przedmiotów codziennego użytku.

Aleksander WOJCIECHOWSKI, Elementy sztuki ludowej w polskim przemyśle artystycznym XIX i XX wieku. (Studia z historii sztuki polskiej, t. II), Wrocław 1953, str. 108, il. 96, Państwowy Instytut Sztuki, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. — Autor stwierdza, że jego „Zasadniczy temat pracy: zarys historyczny polskiego rzemiosła i przemysłu artystycznego od początków XIX w. do chwili obecnej ujęty jest od strony wydobycia momentów łączących wytwórczość naszą z plastyką ludową”.

Aleksander WOJCIECHOWSKI, Zagadnienia rzemiosła i przemysłu artystycznego na tle stosunku do dziedzictwa polskiej sztuki ludowej. „PSL” V, nr 4—5, 1951, str. 99—118, il. 10. — Zawiera uwagi odnoszące się do sztuki ludowej w Polsce w XIX i XX w.

Adam NAHLIK, Tkaniny gdańskie pod względem technicznym i artystycznym. „PSL” VI,

nr 2, 1952, str. 77—86, il. 6 tabl. II+III. — Autor zajmuje się średniowiecznymi tkaninami wydobywymi w Gdańsku.

Janina ROSEN-PRZEWORSKA, O ubiorze chłopskim od XIII wieku do renesansu. „PSL” 1954, nr 2, str. 79—99, il. 34. — W oparciu o źródła ikonograficzne autorka stara się przedstawić strój w Polsce w okresie od XIII do XV wieku.

Janina ROSEN-PRZEWORSKA, Z zagadnień renesansowego ubioru ludowego. „PSL”, 1953, nr 4—5, str. 257—280, il. 35. — O ubiorach ludowych w okresie późnego gotyku i renesansu. — *Rec.*: Antoni Mączak, „KHKM” II, nr 3, 1954, str. 524—526.

Franciszek KOTULA, Z badań nad strojem ludowym Rzeszowiaków. „PSL” VI, nr 4—5, 1952, str. 212—226, il. 20. — Artykuł porusza zagadnienia: 1. pas tzw. „przeworski”, 2. żupan, 3. korale z krzyżkami.

Janina ROSEN-PRZEWORSKA, Ubiór na ziemiach polskich w okresie wczesnego średniowiecza (Materiały do historii ubioru ludowego). „PSL” VIII, nr 1, 1954, str. 14—35, il. 32. — Autorka opiera się na materiale ikonograficznym, który analizuje w świetle badań archeologicznych i historycznych; przeprowadza też porównanie materiału ikonograficznego i archeologicznego z okresu wczesnego średniowiecza z materiałami z epoki starożytnej.

Eugeniusz FRANKOWSKI, Złotogłowie kaszubskie. „PSL” VIII, nr 3, 1954, str. 148—161, il. 13. — Autor daje uwagi ogólne o hafcie nicią złotą oraz omawia grupę zabytków kaszubskich. (*d. c. n.*)

A. Olszewski

ZESKALANIE GRUNTU METODĄ R. CEBERTOWICZA

Instytut Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku wydał pracę K. Zielińskiego¹, która informuje o założeniach teoretycznych metody zeskalania, jak również udziela wskazówek technicznych, w jakich wypadkach można zastosować z powodzeniem tę metodę, jak projektować roboty, jak je organizować i wykonywać. Na końcu przytacza autor kilka konkretnych przykładów zastosowania metody zeskalania w dotychczasowej praktyce.

Niedawno ogłoszony w „Ochronie Zabytków” artykuł R. Molisza² podawał w skrócie założenia teoretyczne i uwzględniał specjalne zastosowanie metody Cebertowicza do ratowania zabytków i zabezpieczania zabytków archeologicznych i architektonicznych.

W książce K. Zielińskiego znajdują się podstawowe zagadnienia w szerokim i praktycznym rozwinięciu, które w połączeniu z artykułem R. Molisza pozwolą na dokładne zorientowanie się co do

¹ K. Zieliński, Zeskalanie gruntu metodą R. Cebertowicza. Warszawa 1956.

² R. Molisz, Elektrokinetyczne metody konserwacji zabytków, „Ochr. Zab.”, 1956, nr 3, s. 133.